

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL CRAIOVA
SECȚIA I CIVILĂ

DECIZIE Nr.700

Ședința publică de la 9 februarie 2015

Completul compus din:
PREȘEDINTE- S P
Judecător- C R
Grefier- F I

Ministerul Public reprezentat prin procuror A G din cadrul D.I.I.C.O.T- Serviciul Teritorial Craiova

Pe rol, fiind judecarea apelurilor declarate de reclamantul CVA, domiciliat în, str., nr.... bloc .. sc...ap... și cu domiciliul procedural ales la cabinet avocat C P S, cu sediul în, str., nr...., județul, de intimatul pârât STATUL ROMÂN reprezentat de MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE, cu sediul în București, str. Apolodor, nr.17, sector 5 și apelantul MINISTERUL PUBLIC. PARCHETUL DE PE LÎNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE- D.I.I.C.O.T- BIROUL TERITORIAL MEHEDINȚI, cu sediul în Drobeta Turnu Severin, str. Cezar, nr.3, județul Mehedinți, împotriva sentinței civile nr.56 din 16 septembrie 2014, pronunțată de Tribunalul Mehedinți- Secția I Civilă, în dosarul nr.1242/101/2014, având ca obiect pretenții.

La apelul nominal, făcut în ședința publică, s-a prezentat apelantul reclamant CVA, asistat de avocat C R, fiind lipsă celelalte părți.

Procedura de citare legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei, de către grefier, care a învederat că apelurile au fost declarate și motivate în termenul legal, după care:

Curtea, constatând că nu mai sunt cereri de formulat și excepții de invocat, în baza art. 392 Cod procedură civilă, raportat la art. 216 Cod procedură civilă și art. 482 Cod procedură civilă, a acordat cuvântul asupra apelurilor.

Având cuvântul, avocat C R, pentru apelantul reclamant, a susținut oral motivele scrise de apel, în raport de care a solicitat admiterea apelului declarat de reclamant, modificarea sentinței pronunțată de instanța de fond, numai în ceea ce privește cuantumul despăgubirilor acordate, acesta fiind mult prea mic, raportat la privarea de libertate pe care a suferit-o reclamantul, precum și la prejudiciul ce i-a fost adus, atât cu ocazia percheziției cât și a reținerii acestuia pentru 24 ore, precum și a prejudiciului ce i-a fost adus ulterior, timp de 7 ani, până i s-a stabilit starea de nevinovăție.

Având cuvântul, reprezentantul Ministerului Public, a solicitat admiterea apelului declarat de Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Î.C.C.J- D.I.I.C.O.T- B.T.Mehedinți, anularea sentinței și pronunțarea unei hotărâri legale și temeinice, susținând că, în mod eronat, printr-o interpretare greșită a dispozițiilor art.539 Cod pr.pen., instanța de fond a admis în parte acțiunea precizată și a obligat pârâtul la plata sumei de 20.000 lei către reclamant, cu titlu de daune morale.

A învederat că, potrivit art.539 Cod.pr.pen., au drept la despăgubiri numai persoanele care au fost private nelegal de libertate, iar în cauză nu a existat o privare nelegală de libertate a reclamantului, acesta fiind reținut pentru o perioadă de 24 ore, alături de alte persoane, pentru săvârșirea infracțiunilor de constituire a unui grup infracțional organizat, iar la data când s-a dispus reținerea acestuia, existau suficiente indicii temeinice din care să rezulte participarea sa la activitatea infracțională ce i se imputa.

Concluzionând, a susținut că daunele acordate sunt mult prea mari, în raport de perioada privării de libertate, respectiv cele 24 de ore.

Cu privire la apelul declarat de reclamant, a solicitat respingerea acestuia, ca nefondat, avându-se în vedere concluziile expuse anterior, iar cu privire la apelul declarat de pârâatul Statul Român- reprezentat de Ministerul de Finanțe, a pus concluzii de admitere a acestuia pentru motivele arătate în scris.

Având cuvântul, asupra apelurilor declarate de pârâatul Statul Român- reprezentat de Ministerul de Finanțe și Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Î.C.C.J- D.I.I.C.O.T- B.T.Mehedinți, apărătorul reclamantului, a pus concluzii de respingere a acestora, ca nefondate.

Nu a solicitat cheltuieli de judecată.

CURTEA:

Asupra apelurilor de față, constată următoarele:

Prin sentința civilă nr.56 din 16 septembrie 2014, pronunțată de Tribunalul Mehedinți, s-a admis în parte acțiunea precizată privind pe reclamantul CVA, domiciliat în, str. nr... bl., sc.... ap...., județul și pe pârâatul Statul Român reprezentat de Ministerul de Finanțe, cu sediul în str. Apolodor nr.17, sector 5, București, având ca obiect pretenții.

A fost obligat pârâatul la plata sumei de 20.000 lei către reclamant, cu titlu de daune morale.

S-a respins capătul de cerere privind daunele materiale.

S-a luat act că nu s-au solicitat cheltuieli de judecată.

Pentru a se pronunța astfel, Tribunalul a constatat următoarele:

Reclamantul CVA a fost cercetat penal în dosarul penal nr.20/D/P/2007 pentru săvârșirea infracțiunilor de constituire a unui grup infracțional organizat, criminalitate informatică, deținerea de echipamente în vederea falsificării instrumentelor de plată electronică și efectuarea de operațiuni financiare în mod fraudulos, spălare de bani și folosirea la autoritatea vamală a documentelor vamale de transport falsificate, fapte prev. de art.2 și 7 din Legea 39/2003 art.42 alin.1,2 și 3, art.44 al.1, 2 și 3 și art.49 din Legea 161/2003, art.24 al.1 și 2, art.25, 27 al.1, 2 și 3 din Legea 365/2002, art.23 pct.1 lit.c din Legea 656/2002 și art.273 și 274 din Legea 86/2006.

La 20.05.2008 s-au efectuat mai multe percheziții la mai multe adrese din între care și cea a reclamantului. Așa cum rezultă din depozițiile martorilor, reclamantul a fost încătușat și condus la sediul DIICOT Mehedinți pentru cercetări. După mai multe ore în care a rămas într-unul din birouri, reclamantului i s-a permis să plece împreună cu avocatul său urmând ca în aceeași zi la ora 16 să se întoarcă pentru cercetări.

La ora 16, în ziua de 20 mai 2008 s-a întors la sediul DIICOT unde i s-a adus la cunoștință învinuirea, punându-se în mișcare acțiunea penală.

În aceeași zi la ora 18, s-a emis ordonanța de reținere a învinuitului CVA pentru 24 de ore până la 21.05.2008, ora 18.

Împotriva reclamantului nu s-a formulat propunere de arestare preventivă.

Prin rechizitoriul DIICOT – Biroul Teritorial Mehedinți din 14 iulie 2008 din dosarul 20/D/P/2007, s-a dispus trimiterea în judecată în stare de libertate a inculpatului CVA pentru infracțiunile prevăzute și pedepsite de art.27 al.3 din Legea 365/2002 cu aplic. Art.41 al.2 c.p. și art.49 din Legea 161/2003 cu aplicarea art.41 al.2 c.p., ambele cu aplicarea art.33-34 c.p.

Cauza a fost înregistrată pe rolul Tribunalului Mehedinți sub nr.5393/101/2008.

Prin sentința nr.367 din 2.10.2008 din dosarul 5303/101/2008 a Tribunalului Mehedinți, s-a admis excepția neregularității actului de sesizare al instanței s-a constatat că instanța nu a fost legal sesizată și în baza art.300 al.2 Cod penal s-a dispus restituirea cauzei la procuror în vederea refacerii actului de sesizare al instanței.

În urma refacerii actului de sesizare la data de 31.08.2009 s-a înregistrat pe rolul Tribunalului Mehedinți, rechizitoriul din 27.08.2009 din dosarul nr.20/D/P/2007 întocmit de Biroul Teritorial Mehedinți din cadrul DIICOT prin care s-a dispus trimiterea în judecată a mai

multor inculpați între care și CVA pentru infracțiunile prevăzute și pedepsite de art.27 al.3 din Legea 365/2002 cu aplicarea art.41 al.2 Cod.pr.pen. și art.49 din Legea 161/2003 cu aplicarea art.41 al.2 c.p., ambele cu aplicarea art.33-34 c.p.

Cauza a fost înregistrată sub nr.6773/101/2009.

Prin decizia nr.107/13 aprilie 2011 pronunțată de Tribunalul Mehedinți în dosar nr.6773/101/2009 a fost schimbată încadrarea juridică a faptelor pentru care s-a dispus trimiterea în judecată a inculpatului CVA și în baza art.11 pct.2 lit.a rap. la art.10 lit.a C.p.p., inculpatul CVA a fost achitat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzută de art.27 al.3 din Legea 365/2002 și art.49 din Legea 161/2003, cu aplicarea art.41 al.2 C.p.. Inculpatului i s-a restituit un hard disk marca, ambalat într-un plic și sigilat.

Împotriva hotărârii menționate a declarat apel DIICOT și inculpații B G C, P C A, P D I, S D, N N, T C și T H D.

Prin decizia nr.208/19 iunie 2012 pronunțată de Curtea de Apel Craiova în dosar nr.6773/101/2009 apelul DIICOT a fost admis și desființată sentința numai în ce-l privește pe inculpatul P I, menținându-se celelalte dispoziții ale sentinței.

Prin decizia penală pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în dosar nr.6773/101/2009 la 4.11.2013 au fost respinse recursurile declarate de Parchetul Înaltei Curți de Casație și Justiție – DIICOT și inculpații B G, S D și N N împotriva deciziei nr.208/19 iunie 2012 a Curții de Apel Craiova.

Potrivit disp. art.539 din N.C.pr.p. are dreptul la repararea pagubei și persoana care în cursul procesului penal a fost privată nelegal de libertate. Alin.2 al aceluiași articol prevede că privarea nelegală de libertate trebuie să fie stabilită după caz prin ordonanța procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți, sau a judecătorului de cameră preliminară precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei.

Art.540 din N.C.pr.pen. prevede că la stabilirea întinderii reparației se ține seama de durata privării nelegale de libertate precum și de consecințele produse asupra persoanei, asupra familiei celui privat de libertate ori asupra celui aflat în situațiile prev. de art.538.

Analizând înscrisurile depuse la dosarul cauzei, probele administrate, s-a constatat că starea de fapt invocată de reclamant se încadrează în prevederile art.539, 540, 541 N. C.pr.pen., apărările pârâtului din întâmpinare neputând fi reținute.

Susținerea că prin hotărârea judecătorească de achitare s-a înfăptuit justiția, neproducându-i-se reclamantului nici un fel de pagubă sau că hotărârea judecătorească a tribunalului nu reprezintă suport al acțiunii întemeiate pe disp. art. 539 c.p.p. nu au putut fi reținute. Hotărârea de achitare nu poate constitui o reparație morală prin ea însăși deoarece tocmai soluția de achitare este ipoteza premisă a normei ce reglementează acordarea de despăgubiri pentru erori judiciare respectiv dacă reclamantul nu ar fi fost achitat nu ar fi îndeplinit condițiile prevăzute de lege pentru a promova acțiunea în pretenții.

La fel, susținerea pârâtului conform căruia pentru a se încadra în disp. art.539 al.2 c.p.p., privarea de libertate ar fi trebuit să fie constatată de procuror care prin ordonanță să fi dispus revocarea măsurii reținerii, considerând-o nelegală va fi înlăturată, textul de lege nefăcând o asemenea distincție.

Art. 539 C.p.p. are scopul de a acorda daunele morale și materiale ca urmare a privării nelegale de libertate, legiuitorul urmărind să poată fi acordate despăgubiri și persoanelor a căror nevinovăție a fost stabilită la finalizarea procesului penal, după ce au suportat privări de libertate chiar dacă respectivele măsuri apăreau ca fiind justificate în lumina cercetărilor penale efectuate până la data adoptării lor.

Izvorul răspunderii civile pe care a declanșat-o reclamantul are atât un caracter special cât și un caracter general, de drept comun, pentru că vizează răspunderea civilă a Statului Român pentru activitatea desfășurată de autoritățile sale în exercitarea atribuțiilor legale.

Sub aspectul prejudiciului material și moral, răspunderea statului se constituie într-o răspundere legală și nu este condiționată decât de întinderea pagubei suferite de cel îndreptățit la acțiune, fără nici o restricție sau distincție în raport de natura sau componentele prejudiciului,

forma sau modalitatea culpei, interpretare ce se află în concordanță cu jurisprudența CEDO. Daunele datorate de stat trebuie să reprezinte o justă despăgubire pentru compensarea prejudiciului suferit.

Conform practicii constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, atunci când drepturile fundamentale ale persoanei au fost încălcate prin măsuri ce s-au dovedit a fi neîntemeiate, persoana are dreptul la repararea integrală a prejudiciului material și moral.

La stabilirea cuantumului daunelor morale ce constă generic în atingerea adusă valorilor ce definesc personalitatea umană, se au în vedere consecințele negative suferite pe plan fizic și psihic, importanța valorilor morale lezate, măsura în care au fost ele lezate și intensitatea cu care au fost percepute consecințele vătămării de către persoana lipsită în mod nelegal de libertate. Este adevărat că în cazul daunelor morale, dată fiind natura prejudiciului ce le generează nu există criterii precise pentru determinarea lor. Însă chiar dacă valorile morale nu pot fi evaluate în bani, atingerile aduse acestora îmbracă forme concrete de manifestare, iar instanța are astfel posibilitatea să aprecieze intensitatea și gravitatea lor și să aprecieze dacă și în ce cuantum, o sumă de bani este potrivită pentru a repara prejudiciul moral produs.

Stabilirea cuantumului despăgubirii pentru repararea daunelor morale, în lipsa unor criterii obiective se face cu respectarea principiului proporționalității daunei cu despăgubirea acordată.

Prin raportare la datele concrete ale cauzei cu respectarea principiului evocat, instanța a apreciat că suma de 20.000 lei daune morale este de natură să ofere o reparație completă pentru atingerea adusă onoarei, reputației și persoanei reclamantului atât în ceea ce privește viața sa socială cât și cea privată.

Instanța a avut în vedere perioada reținerii preventive 20-21.05.2008, perioadă care a fost susceptibilă să-i producă suferințe morale de natură să lezeze demnitatea și onorarea acestuia, i-a vătămat creditul moral, poziția socială, criterii care definesc persoana umană și care analizate și evaluate obiectiv constituie fundamentul daunelor solicitate de reclamant, inculparea acestuia dar și supunerea sa la procedurile judiciare timp de 5 ani, perioadă în care a fost judecat pentru infracțiuni pe care s-a dovedit că nu le-a săvârșit.

În aprecierea importanței valorilor morale lezate, s-a avut în vedere vârsta reclamantului, faptul că tensiunea psihică acumulată de-a lungul celor 5 ani, determinată și de puternica mediatizare a cazului i-au provocat reclamantului tulburări de natură psihică așa cum a rezultat din înscrisurile depuse la dosar (f.247-250 dosar fond) sau depozițiile martorilor Bordea Narcis, Valon Marian, Pătru Dan Ionuț, dar și faptul că a fost afectat în plan personal, fiind obligat să renunțe la relația pe care o avea după declanșarea procesului datorită faptului că era considerat infractor, sau că nu a putut să urmeze studiile pe care și le-a dorit.

În ceea ce privește capătul de cerere privind daunele materiale solicitate, respectiv cheltuielile efectuate cu ocazia purtării procesului, instanța l-a respins ca nedovedit. Reclamantul a beneficiat de asistență judiciară din oficiu și nu a produs probe privind cuantumul unor eventuale alte cheltuieli suportate. Martorul a susținut în depoziția sa că nu poate evalua cheltuielile efectuate, iar depoziția martorului, singura care a făcut referire la cheltuielile de transport și masă nu a putut fi coroborată cu alte probe.

Cât privește nemulțumirea reclamantului legată de măsurile luate în timpul percheziției, cu privire la modalitatea de restituire a obiectelor ridicate sau în legătură cu aplicarea sigiliilor, aceasta nu poate face obiectul acțiunii de față, împotriva măsurilor luate de organele de cercetare, reclamantul având la momentul respectiv calea plângerii prevăzută de Codul de procedură penală.

Pentru considerentele expuse, acțiunea a fost admisă în parte și a obligat pârâțul la plata sumei de 20.000 lei cu titlul de daune morale. S-a respins capătul de cerere privind daunele materiale. S-a lua act că nu s-au solicitat cheltuieli de judecată.

Împotriva acestei sentințe au declarat apel reclamantul CVA, pârâțul Statul Român- reprezentat de Ministerul Finanțelor Publice și apelantul Ministerul Public- Parchetul de pe lângă Î.C.C.J.- D.I.I.C.O.T- Biroul Teritorial Mehedinti ,criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie.

Reclamantul, prin motivele de apel, susține că în mod netemeinic, instanța de fond a respins în totalitate cererea de cerere privind despăgubirile materiale.

Consideră că în mod eronat, instanța a apreciat că toate cele îndurate, atât în cele 24 de ore în care a fost reținut, în etapa în care a fost privat de libertate, fără a i se fi comunicat măcar vreun mandat de aducere, cât și stresul și suferințele continue timp de 7 ani, nu pot fi reparate complet cu suma de 20.000 lei.

Solicită a se avea în vedere, că dosarul în care a fost achitat, a parcurs trei grade jurisdicție, având zeci de termene, ce s-au întins pe o perioadă de 7 ani și a trebuit să fie prezent, împreună cu apărătorul ales la fiecare dintre aceste termene și doar această cheltuială luată separat este semnificativă, raportat măcar la costul transportului.

Mai mult decât atât a fost nevoit să facă o serie de cheltuieli cu doctorii și pastile, cheltuieli ce nu au fost avute în vedere de instanța de fond, solicitând a se observa, din documentele medicale depuse, că afecțiunea de care a suferit nu s-a vindecat nici până în prezent. Nu în ultimul rând, consideră că reparațiile materiale trebuie să acopere atât prejudiciul produs cât și beneficiul nerealizat, fiind nevoit să renunțe la locul de muncă și până în prezent nu a putut să-și găsească un alt loc de muncă, iar acest aspect îl îndreptățește la reparații materiale din partea părâtei.

Pârâțul *Statul Român- reprezentat de Ministerul Finanțelor Publice*, prin motivele de apel formulate, consideră ca instanța de fond, în mod neîntemeiat a înlăturat susținerile privind condițiile de acordare a pretențiilor avansate de către intimatul-reclamant, precum și în mod greșit a reținut ca, în speța sunt aplicabile disp. art. 539, 540 și 541 Cod pr. pen., pentru repararea prejudiciului moral. Reiterând susținerile învederează ca, potrivit art. 539 Cod pr. penala: dreptul la repararea pagubei se naște în cazul unei privări nelegale de libertate. În speța, nefiind întrunite condițiile unei privări nelegale de libertate, deorece, potrivit textului de lege, "privarea nelegală de libertate trebuie să fie stabilită...prin ordonanța a procurorului, prin încheiere sau hotărâre...a instanței de judecată", prin sintagma trebuie, intenția legiuitorului fiind în sensul unei dispoziții imperative a legii.

Arată că, intimatul-reclamant a fost reținut într-o cauză penală complexă privind infracțiuni în domeniul informatic și al comerțului electronic. Faptul că, printr-o hotărâre judecătorească definitivă, reclamantul a fost achitat, releva că s-a înfăptuit justiția, scopul oricărui proces, nicidecum faptul că i s-a produs o pagubă. Reținerea, așa cum acuză reclamantul, este o măsură legală, al cărei scop este clar definit de lege, respectiv pentru a se asigura buna desfășurare a procesului penal, în cazul infracțiunilor pedepsite cu închisoarea (art.136 vechiul Cod pr. pen. Or, gravitatea faptelor pentru care se făceau cercetările, în dosarul de referință, impunea cu precădere reținerea persoanelor suspecte și chiar arestarea preventivă. Cei nemulțumiți sau cei vătămați de măsura luată de organul de cercetare penală, în cauza reclamantul, aveau la îndemână "plângerea împotriva ordonanței organului de cercetare penală sau a procurorului privind măsura reținerii", potrivit art.1401 vechiul Cod de pr. pen.

Revenind la temeiul de drept al acțiunii pendente și analizând cu precădere dispozițiile alin.(2) din art.539 Cod pr. pen., solicită a se observa ca, potrivit acestor dispoziții privarea nelegală de libertate trebuie să fie stabilită, după caz, prin ordonanța a procurorului, deci acea ordonanța prin care, soluționând plângerea, procurorul a dispus revocarea măsurii reținerii, considerând-o ilegală.

În speța, intimatul-reclamant nu a probat, cele pretinse, cu dovezile cerute de textul de lege în baza căruia a formulat acțiunea și, în lipsa unui astfel de act măsura luată este confirmată ca legală, neputând avea vreun drept la despăgubiri, întrucât acesta nu s-a născut, potrivit legii.

Hotărârea judecătorească a tribunalului, privind achitarea sa, menținută și de instanța superioară, reprezintă suport al acțiunii întemeiate pe dispozițiile art. 539 Cod pr. pen, întrucât nu face parte din înscrisurile doveditoare prevăzute de alin. 2 al aceluiași articol.

Hotărârea judecătorească cerută de lege, pentru dovedirea dreptului la dezdaunare, trebuie să constate și să dispună în cuprinsul său ca, măsura luată împotriva inculpatului a fost/este una nelegală. Atât sentința penală nr.107/2011 a Tribunalului Mehedinți, cât și decizia

nr.208/2012 a Curții de Apel Craiova, constată și dispun definitiv cu privire la fapta și sancțiuni, nu cu privire la măsurile de reținere dispuse în cursul procesului penal.

Instanța de fond a nesocotit faptul că dispozițiile art.539 alin. (2) Cod pr. pen sunt de stricată interpretare și aplicare, astfel că în mod greșit a omologat ca hotărâre de achitare ca temei al răspunderii pentru privarea nelegală.

Învederează de asemenea că, măsura reținerii a fost confirmată ca legală și a produs efecte complete, urmare a neatacării sale cu plângere în temeiul art. 1401 vechiul Cod pr. pen. Ori, luând în considerare soluția de achitare a reclamantului, ca dovada a nelegalității măsurii reținerii, instanța a încălcat celelalte instituții de drept procesual penal, referitor la etapele procesului penal, proceduri speciale, termene de decădere, soluții definitive etc.

Se susține, că în ceea ce privește încălcarea dreptului comunitar, în speța nu se poate reține, nici interpreta în sensul practicii justiției europene. Dreptul la libertate și la siguranța, așa cum este recunoscut și garantat prin art. 5 pct. 1 al Convenției pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, comportă excepții și condiții prevăzute de lege, astfel ca, în accepțiunea normei europene, libertatea persoanei poate fi îngădită: dacă a fost arestat sau reținut în vederea aducerii sale în fața autorității judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a bănuși că a săvârșit o infracțiune. Ori, raportat la speța, reclamantul a fost cercetat într-o cauză cu un grad de pericol social ridicat, existând probe împotriva sa și luându-se măsurile legale, prevăzute de legea română, pe care nu le-a contestat. Reclamantul nu a fost condamnat pentru infracțiunile pentru care a fost trimis în judecată alături de alți inculpați, însă pentru buna desfășurare a procesului penal, reținerea sa era justificată, întrucât au existat informații transmise de autorități străine, pe care instanța nu le-a omologat ca probe, dar care justificau diligențele legale ale autorităților interne.

Concluzionând, susține că împotriva măsurilor luate de organele de cercetare, intimatul-reclamant a avut la momentul respectiv calea plângerii prevăzute de Codul de procedura penală. Pentru cele constatate în legătura cu sigiliile aplicate, de asemenea, exista procedura referitoare la încălcarea regimului sigiliilor, pe care acesta putea să o sesizeze. Și nu mai puțin relevant, dacă bunurile restituite nu erau cele ridicate, reclamantul avea la îndemână calea revendicării în condițiile legii.

În motivele de apel formulate de MINISTERUL PUBLIC, PARCHETUL DE PE LÎNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE- D.I.I.C.O.T- B.T MEHEDINȚI, într-un prim motiv, se arată că instanța de fond, a interpretat eronat dispozițiile prev. de art.539 și urm.Cod.pr.pen, admitând în parte acțiunea precizată, formulată de reclamant

Instanța a motivat soluția în sensul că: „art.539 C.pr.pen. are scopul de a acorda daune morale și materiale ca urmare a privării nelegale de libertate, legiuitorul urmărind să poată fi acordate despăgubiri și persoanelor a căror nevinovăție a fost stabilită la finalizarea procesului penal, după ce au suportat privări de libertate chiar dacă respectivele măsuri apăreau ca fiind justificate în lumina cercetărilor penale efectuate până la data adoptării lor... Izvorul răspunderii civile pe care a declanșat-o reclamantul are atât un caracter special cât și un caracter general de drept comun, pentru că vizează răspunderea civilă a statului Român pentru activitatea desfășurată de autoritățile sale în exercitarea atribuțiilor legale”.

Acțiunea având ca obiect pretenții pentru care poate fi angajată răspunderea statului este reglementată prin disp. art.539 C.pr.pen., rap. la art.52 alin.3 din Constituția României care statuează că statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare.

Prin dispozițiile art.539 alin.1 C.pr.pen., legiuitorul a statuat că „are dreptul la repararea pagubei și persoana care, în cursul procesului penal, a fost privată nelegal de libertate „ iar prin alin.2 al aceluiași articol s-a prevăzut că privarea nelegală de libertate trebuie să fie stabilită prin ordonanța procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară precum și prin încheierea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei”.

Coroborând dispozițiile legale cu actele existente la dosarul cauzei, consideră că reținerea, cercetarea și trimiterea în judecată a reclamantului s-au circumscris cadrului legal nereprezentând

în nici un caz o abatere de la normele procedural penale și ca atare nu pot constitui în sine o faptă ilicită.

În literatura de specialitate s-a statuat că nu se pune problema angajării răspunderii civile atunci când fapta cauzatoare de prejudicii a fost săvârșită în îndeplinirea unor prevederi legale ori cu permisiunea legii.

În jurisprudența constantă, s-a statuat că actele procedurale săvârșite de organele de urmărire penală nu pot fi incluse în categoria art.539 C.pr.pen. (în acest sens s-a pronunțat Î.C.C.J. prin sentința civilă 3371/13.06.2013).

În cel de al doilea motiv de apel, se susține faptul că, cuantumul despăgubirilor acordate de instanța de fond este mult prea mare făcându-se printr-o apreciere a criteriilor ce trebuie avute în vedere în astfel de situații.

Potrivit art.540 alin.1 C.pr.pen. „la stabilirea întinerii reparației se ține seama de durata privării nelegale de libertate, precum și de consecințele produse asupra persoanei, asupra familiei celui privat de libertate ori asupra celui aflat în situația prevăzută la art.538 C.pr.pen.”.

La alin.3 al aceluiași articol, legiuitorul a inserat că „la alegerea felului reparației și la întinderea acesteia, se va ține seama de situația celui îndreptățit la recuperarea pagubei și de natura daunei produse”.

Instanța de fond la cuantificarea prejudiciului moral suferit de reclamant, a ținut cont de importanța valorilor morale lezate, respectiv de vârsta reclamantului, de tensiunea psihică acumulată de-a lungul celor 5 ani determinată și de puternica mediatizare a cazului ce i-au provocat reclamantului tulburări de natură psihică, contrar practicii CEDO care a stabilit că în astfel de situații trebuie să se verifice scopul unor astfel de activități, respectiv dacă s-au urmărit umilirea respectiv înjosirea victimei (hotărârea V împotriva Regatului Unit, CMC nr.24888/94).

Totodată, apreciază că principiul reparării prejudiciului nu echivalează cu faptul că reclamantul are dreptul de a realiza o îmbogățire fără justă cauză.

Legea nu a prestabilit anumite criterii obiective pentru stabilirea cuantumului daunelor morale, urmând ca la aprecierea asupra lor să se aibă în vedere respectarea principiului proporționalității daunei cu despăgubirea acordată.

Coroborând cuantumul daunelor acordate în speța dedusă judecății, respectiv 20.000 lei pentru 24 ore de reținere cu practica în materie se poate observa că instanța de fond nu a respectat principiul proporționalității daunei cu despăgubirea acordată.

Astfel, în practica constantă a CEDO se poate observa că s-au acordat despăgubiri morale la nivelul celui acordat de instanța de fond reclamantului CVA pentru perioade mai mari de reținere și arestare ca exemplu în cauza Floarea Pop contra României - cererea nr.63/101/2000 hotărârea din 06.04.2010 s-au acordat despăgubiri morale în cuantum de 5.000 Euro ca de altfel și în cauza Irinel Popa ș.a. contra României, hotărârea din 01.12.2009 unde au fost acordate daune morale în cuantum de 6.000 Euro.

Concluzionând, arată că în acest sens, este de altfel și practica națională respectiv ICCJ prin decizia nr. 1141/23.02.2010, pronunțată în dosarul nr.4012/2/2008 a acordat daune morale în cuantum de 5.000 Euro pentru o perioadă de arest de 7 ani și 2 luni, precum și decizia nr.37/24.01.2008 a Curții de Apel Craiova - Secția Civilă, definitivă prin decizia nr.6259/24.10.2008, pronunțată în dosarul nr.4174/101/2007 prin care s-au acordat daune morale în cuantum de 50.000 lei pentru o perioadă de reținere de 8 zile.

Apelurile declarate de reclamant și de pârâți, se privesc a fi nefondate și se vor respinge avându-se în vedere următoarele considerente:

Răspunderea pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare este reglementată principial în art. 52 alin 3 din Constituția României, unde se prevede că statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare. Prin decizia 45/1998 a Curții Constituționale (publicată în M.Of. 182/18 mai 1998) s-a decis că textul art.504 C.pr.pen. este constituțional numai în măsura în care nu se limitează la ipotezele prevăzute de text cazurile în care statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare săvârșite în procesul penal. Deși la data respectivă era în vigoare art. 48, în redactarea Constituției anterioară revizuirii prin legea 429/2003, dispoziția este identică celei în vigoare în prezent în materia ce privește speța.

Această decizie a Curții Constituționale deși este dată în aplicarea art.504 Cod pr.penală este aplicabilă și speței de față întrucât textul actual ce reglementează dreptul la repararea pagubei pentru personale care în cursul procesului penal au fost private nelegal de libertate, respectiv art.539 din Noul Cod de procedură civilă, noua reglementare este identică cu cea veche, actualul text fiind identic cu cel vechi în ceea ce privește privarea nelegală de libertate.

Textul constituțional este dezvoltat în Legea 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor; astfel, în cele opt alineate ale art. 96 al acestei legi sunt cuprinse dispozițiile aplicabile răspunderii statului pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare în general, precum și unele reguli care se aplică exclusiv erorilor judiciare cauzate în alte procese decât cele penale.

În ce privește cazurile în care persoana vătămată are dreptul la repararea prejudiciului cauzat prin erori judiciare săvârșite în procesele penale, art. 96 alin. 3 din Legea 303/2004 prevede că sunt stabilite de Codul de procedură penală, respectiv cele ale art. 504-507 Cod.pr.penală.

Reglementarea răspunderii pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare săvârșite în procesele penale trebuie completată cu art. 3 din Protocolul 7 la CEDO, care stabilește că atunci când o condamnare penală definitivă este ulterior anulată, persoana care a suferit o pedeapsă din cauza acestei condamnări este despăgubită conform legii ori practicii în vigoare în statul respectiv, cu excepția cazului în care se dovedește că nedescoperirea în timp util a faptului necunoscut îi este imputabilă în tot sau în parte.

Din examinarea tuturor acestor reglementări rezultă că răspunderea pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare, în raport cu victima prejudiciată, revine întotdeauna și fără excepție, direct și nemijlocit, statului, care are obligația de a repara orice prejudicii suferite de cel care este arestat sau deținut cu încălcarea dispozițiilor legale în materie.

Potrivit art.539 alin. 1și 2 din Noul Cod procedură penală, are dreptul la repararea pagubei suferite persoana care în cursul procesului penal a fost privată nelegal de libertate .

Acest text nu stabilește categoriile de pagube care pot fi reparate pentru condamnarea nelegală, așa încât se aplică principiul general al reparației integrale a prejudiciilor, stabilit prin art. 1349 alin.2 și 1357 alin.1 din Noul Cod civil, care include atât prejudiciile materiale, cât și cele morale.

Așadar, acțiunea promovată de reclamant se înscrie în linia generală a acțiunilor ce reclamă răspunderea civilă delictuală iar cadrul special al acțiunii este dat de dispoz. art. 539 din Noul Cod de procedură penală , precum și de dispoz. art. 5 pct. 5 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și art. 3 din Protocolul adițional nr. 7 la aceasta. Obligația statului de a repara prejudiciile cauzate prin erori judiciare este stabilită și prin art. 52 alin 3 Constituție.

Toate aceste dispoziții legale duc la concluzia că statul, reprezentat prin Ministerul Finanțelor, este obligat să acopere integral prejudiciul suferit de persoana care a fost reținută sau arestată, iar ulterior, după desfășurarea procedurilor penale specifice, a fost achitată, așa cum este cazul reclamantului, reținut pentru o perioadă de 24 de ore de pe data de 20 mai 2008-ora 18 până pe data de 21 mai 2008 ora 18.

Analizând dispozițiile art. 539 din Noul Cod de procedură penală, precum și practica în materie a Curții Constituționale, se ajunge la concluzia că nu doar persoana care a fost condamnată definitiv și, în urma rejudecării cauzei, a obținut o hotărâre definitivă de achitare are dreptul la repararea de către stat a pagubei suferite. O interpretare restrictivă a dispozițiilor art. 539 din Noul Cod de procedură penală este de natură să osbstrucționeze realizarea scopului urmărit de legiuitor prin această normă, acela de a permite repararea prejudiciului cauzat prin erorile judiciare săvârșite în procesul penal, atât prin condamnări pe nedrept, cât și prin nelegala privare de libertate din cursul procesului penal, finalizat fie prin încetarea procesului penal, fie prin achitarea inculpatului. Numai astfel legea internă este în concordanță cu prevederile art. 5 par. 5 din Convenția europeană a drepturilor omului, în conformitate cu care trebuie interpretate legile interne, potrivit art. 20 din Constituție.

În condițiile în care s-a luat măsura reținerii sau a arestării preventive în cursul cercetării penale sau al procesului penal, iar persoana în cauză a fost achitată prin hotărârea instanței penale, sunt pe deplin aplicabile prevederile art. 539 din Noul Cod de procedură penală, nefiind necesară

o altă hotărâre judecătorească prin care să se constate caracterul nelegal al arestării, așa cum se susține prin recursurile pârâților.

Libertatea individuală constituie un drept fundamental al omului, garantat constituțional prin art. 23 și reglementat de art. 5 din Convenția europeană a drepturilor omului.

În speță, se constată că au fost respectate dispozițiile codului de procedură penală și cele ale art. 5 CEDO privind luarea măsurii arestării preventive a reclamantului, precum și dispozițiile referitoare la prelungirea măsurii arestării preventive, însă, la finalul procesului penal s-a dispus achitarea, ceea ce echivalează cu stabilirea caracterului nelegal al privării de libertate, fiind în acest sens dispozițiile art. 539 din Noul Cod de procedură penală.

În condițiile în care a fost dispusă achitarea, este inutil și inadmisibil în procesul civil a se analiza dacă la luarea măsurii preventive a arestării s-au respectat dispozițiile legale, dacă organele de urmărire penală și judecătorul au avut suficiente indicii pentru a considera că se impune arestarea.

Nu are, de asemenea, relevanță, care a fost motivul pentru care achitarea a fost dispusă, dispozițiile legale nefăcând distincție, ci doar impunând ca măsura achitării să fi fost dispusă de instanța penală. În această situație, nu se impune a fi analizată existența prezumției de nevinovăție, temeiurile arestării, fiind lipsit de importanță motivul ce a dus la achitare.

Cu atât mai mult cu cât în cazul de față reclamantul a fost achitat definitiv conform dispozițiilor art.11 pct.2 lit.a, rap.la art.10 lit a Cod procedură penală, constatându-se că fapta nu există în ceea ce-l privește pe reclamantul CVA.

În condițiile în care reclamantul în cursul procesului penal a fost achitat pe motivul că fapta nu există, întreaga construcție penală edificată împotriva acestuia a căzut, fiind nulă de drept toate actele de urmărire penală fiind nelegale inclusiv măsurile restrictive sau privative de libertate luate în cursul procesului penal.

Concluzia care se impune este aceea că reclamantul, reținut pentru o perioadă de 24 de ore, apoi achitat, are dreptul la despăgubiri morale și materiale pentru privarea sa de libertate.

Prin urmare, sunt nefondate motivele de apel formulate de către pârâți, potrivit cărora prima instanță a interpretat eronat dispozițiile art.539 și următoarele din Codul de procedură penală, întrucât privarea nelegală de libertate a reclamantului nu a fost stabilită prin ordonanța procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei.

Este lipsit de relevanță în cauză în acest sens faptul că reclamantul a fost reținut doar pentru o perioadă de 24 de ore și că procurorul de caz nu a formulat cerere în instanță pentru încuviințarea arestării preventive, în condițiile în care ulterior a fost achitat de către instanța de judecată.

Chiar și faptul că în ceea ce-l privește pe reclamant nu s-a propus măsura arestării preventive, denotă prin ea însăși că reținerea pe timp de 24 de ore a fost luată în mod nejustificat și fără a exista indicii temeinice că acesta ar fi participat alături de ceilalți inculpați la săvârșirea infracțiunilor pentru care au fost învinuiți.

În consecință, se va reține faptul că în mod corect prima instanță a interpretat dispozițiile art.539 și următoarele din Noul Cod de procedură penală, hotărârea judecătorească prin care reclamantul a fost achitat întrucât fapta nu există constituind temeiul în baza căruia s-a născut dreptul acestuia la dezdăunare.

Este nefondat și cel de al doilea motiv de apel formulat de pârâți referitor la faptul că a fost încălcat principiul proporționalității daunei cu despăgubirea acordată susținându-se că suma de 20.000 lei, acordată cu titlu de daune morale, fiind mult prea mare în raport cu criteriile prevăzute în dispozițiile art.540 din Noul Cod de procedură penală, text care stipulează faptul că la stabilirea întinderii reparației se ține seama de durata privării nelegale de libertate, precum și de consecințele produse asupra persoanei, asupra familiei celui privat de libertate ori asupra celui aflat în situațiile prev. de art.538 Cod pr.pen.

Ținând cont de aceste criterii, Curtea apreciază că suma globală de 20.000 lei acordată reclamantului cu titlu de daune morale este în concordanță cu prejudiciul de ordin moral pe care

acesta l-a suferit , cu principiul proporționalității daunei cu despăgubirea suferită , cu durata reținerii privative de libertate, precum și cu cuantumul despăgubirilor morale acordate de către Curtea de la Strasbourg, în cauze similare.

Astfel, pentru a determina acest cuantum instanța trebuie să aibă în vedere toate efectele negative generate de arestarea reclamantului, de prelungirea în timp a procedurilor judiciare desfășurate față de reclamant și anume prejudiciul de imagine, ca urmare a mediatizării procesului, expunerea la dispreț public și sentimentul de frustrare accentuată, determinat de prezenta sa în incinta instanțelor, în mod repetat, grava afectare a vieții membrilor familiei reclamantului.

Este evident că faptul arestării constituie o încălcare gravă a drepturilor persoanei și este de natură să aducă suferințe psihice profunde atât reclamantului, cât și familiei sale, instanța trebuind să aibă în vedere atât durata privării de libertate suportate, cât și consecințele produse asupra persoanei sau familiei celui privat de libertate.

Daunele morale, ca acoperire a unui prejudiciu moral, nu pot cuantifica durerea sau suferințele pricinuite prin faptul ilicit invocat, nu reprezintă un preț al durerii și, deși nu este necesar să se dovedească faptul că o persoană arestată pe nedrept este supusă unor suferințe pe plan psihic, simplul fapt al arestării fiind de natură să aducă atingere întregii personalități a ființei umane, totuși instanța trebuie să țină seama de modul în care faptul ilicit a afectat viața persoanei, fără ca prin acordarea lor să se ajungă la o îmbogățire fără just temei.

Reclamantul a suferit o traumă emoțională timp de 24 de ore, cât a fost reținut pe nedrept, fiind lipsit de dreptul constituțional la libertate, obligat să stea în arestul poliției să suporte rigourile unei anchete penale, fiind evident că în toată această perioadă cât a durat procesul penal, imaginea sa a fost deteriorată, cunoștințele și fiind influențate negativ de faptul reținerii și cercetării, în ceea ce privește emiterea unor judecăți de valoare cu privire la reclamant.

Dincolo de aceste statuări cu caracter general, instanța trebuie să respecte un principiu al proporționalității, cu luarea în considerare și a practicii instanței supreme în materie, a practicii Curții europene de drepturile omului, să asigure repararea integrală și efectivă a prejudiciului, iar în speță s-au dovedit aspecte deosebite, care țin de vârsta a celui reținut nelegal, de agravarea unei anumite stări de sănătate sau deteriorarea statutului social.

În privința întinderii daunelor morale instanța nu operează cu criterii de evaluare prestabilite, ci judecă în echitate, făcând o apreciere subiectivă a circumstanțelor particulare ale speței, în raport de consecințele nefaste pe care reținerea le-a avut asupra vieții reclamantului, astfel cum au fost evidențiate prin probe.

Raportat la datele speței se va avea în vedere că prima instanța a apreciat în mod corect cuantumul prejudiciului suferit de reclamant ținându-se cont de vârsta sa, de trauma psihică suferită pe parcursul celor 5 ani de cercetare și judecare penală, starea de sănătate fiind dovedită cu actele medicale depuse la dosar, de mediatizarea cazului în presa locală.

Pentru toate aceste motive, se constată că sunt nefondate motivele de apel formulate de către pârâți, în sensul că cuantumul daunelor morale acordate reclamantului este mult prea mare, în raport de prejudiciul moral suferit, precum și motivul de apel formulat de reclamant, prin care s-a susținut că acest cuantum al daunelor morale este mult prea mic.

Apelul declarat de reclamant este neîntemeiat și în ceea ce privește motivul referitor la faptul că nu i-au fost acordate despăgubirile materiale solicitate, întrucât prima instanța a reținut în mod corect faptul că nu au fost dovedite, în condițiile în care pe parcursul cercetării judecătorești a avut desemnat apărător din oficiu și nu a depus niciun act care să ateste cheltuielile efectuate cu deplasările la instanțe pentru proces în primă instanță și în cele două grade de jurisdicție.

În consecință față de cele arătate și în raport de dispozițiile art.480 Cod pr.civ, apelurile declarate de reclamant și de către pârâți, se privesc a fi nefondate și se vor respinge.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII
D E C I D E:

Respinge, ca nefondate apelurile declarate de reclamantul CVA, domiciliat în, str., nr....., bloc, sc.....,ap.....și cu domiciliul procedural ales la cabinet avocat C. P. S., cu sediul în, str., nr....., județul de intimatul pârât STATUL ROMÂN reprezentat de MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE, cu sediul în București, str. Apolodor, nr.17, sector 5 și apelantul MINISTERUL PUBLIC. PARCHETUL DE PE LÎNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE- D.I.I.C.O.T- BIROUL TERITORIAL MEHEDINȚI, cu sediul în Drobeta Turnu Severin, str. Cezar, nr.3, județul Mehedinți, împotriva sentinței civile nr.56 din 16 septembrie 2014, pronunțată de Tribunalul Mehedinți- Secția I Civilă, în dosarul nr.1242/101/2014.

Definitivă.

Pronunțată în ședința publică de la 9 februarie 2015.

PREȘEDINTE,
.....

JUDECĂTOR,
.....

Grefier,
.....

Red.jud.S.P
26.02.2015
Tehn.F.I/5ex/
Jud.fondL.B

WWW.JURL.ro

www.jurl.ro